

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Роль аграрного сектору в економіці України надзвичайно велика, адже від нього залежить нормальне функціонування народного господарства країни, а отже, добробут кожного її громадянина. Попри сприятливі кліматичні умови та географічне положення, аграрний сектор України на сьогоднішній день переживає низку проблем, основною з яких є незадовільний стан розвитку сільської місцевості.

На сьогоднішній день українське село переживає не найкращі свої часи:

- спостерігається стрімка тенденція до зменшення кількості жителів населених пунктів, в результаті чого з карти зникають цілі села та занедбуються великі площі родючої землі;
- занепадає виробнича інфраструктура;
- велика кількість сільських мешканців проживає за межею бідності та змушена шукати роботи в місті.

Такий незадовільний стан сільських територій спонукає до проведення заходів, спрямованих на їх розвиток.

Проблеми розвитку сільської місцевості висвітлено в працях Б. Пасхавера, П. Саблука, В. Юрчишина, Ю. Губені, М. Барановського, О. Павлова, А. Третяка, К. Якуби, М. Орлатого, проте ще безліч аспектів даного питання залишилося поза увагою дослідників.

Мета: проаналізувати фактори розвитку сільських територій та виявити яким чином вони здатні покращити умови функціонування українських сіл та селищ міського типу.

Сільську територію здебільшого розглядають як територію, розміщену поза межами міських поселень. Залежно від місця розташування, віддаленості від обласних чи районних центрів, набору ресурсів території, існують різні

види сільських територій з різними потребами. Це потребує розроблення особливих заходів для кожної конкретної території. Розвиток сільських територій відбувається під впливом дії певних факторів, які є спільними для кожної сільської території, відмінним буде лише пріоритетність того чи іншого фактора для кожної конкретної території [2, с. 125].

Фактори розвитку сільської місцевості прийнято поділяти на дві великі категорії: внутрішні (ресурсні) та зовнішні, кожний з яких в свою чергу містить в собі ще цілу низку факторів.

Внутрішніми називають фактори, що безпосередньо залежать від економічного та соціального потенціалу сільської території, її ресурсів та можливостей саморозвитку. До цієї категорії належать такі фактори: географічний, стан забезпечення природними ресурсами, рівень забезпечення трудовими ресурсами, структурний, інституціонально-організаційний, інфраструктурний, рівень активності та ініціативності сільських мешканців.

Географічний фактор визначає кліматичні умови, рельєф, що в свою чергу є запорукою успішного розвитку певних видів сільського господарства. Розвиток на території галузей, що потребують ресурсів, якими вона повністю забезпечена стане причиною їх розвитку, що свою чергу позитивно впливатиме на розвиток сільської місцевості.

Активність та ініціативність сільської громади, готовність їх змінювати підходи до організації життя на селі, продукувати творчі ідеї, наявність у них бажання працювати та приносити користь є одним із найважливіших внутрішніх факторів розвитком сільської місцевості. Даний фактор можливо активізувати відповідною державною політикою, в першу чергу спрямовану на розширення сфери зайнятості на селі.

Перспективи розширення сфери зайнятості на селі пов'язані з розвитком двох процесів. Перший — відродження сільськогосподарського виробництва, зокрема його трудомістких галузей. Причому відродження не на базі застарілих технологій, а на основі нових технологій та інноваційного розвитку. Другий процес — деаграризація сільської економіки — зменшити її структурні частки

аграрного виробництва. Це відкриває умови для розвитку приватної ініціативи та підприємництва у сільській місцевості [1, с. 85].

Зовнішні фактори більш абстраговані від можливостей тої чи іншої сільської місцевості і є результатами функціонування інших об'єктів, суб'єктів та структур, впливають як на загальний стан справ, так і на певні галузі, що функціонують на сільській території. До зовнішніх факторів можна віднести правовий, макроекономічний, який, в свою чергу, залежить від розвитку національної економіки та світових тенденцій розвитку, інституційний, ціновий, фінансовий, який включає бюджетний, кредитний та інвестиційний.

Правовий фактор забезпечує розвиток сільських територій через прийняття і реалізацію нормативних документів на різних рівнях, які торкаються досліджуваного об'єкта. Інституційний фактор передбачає наявність інституцій, які займаються питаннями розвитку сільських територій : спеціалізуються на фінансуванні розвитку сільських територій, наданні консультаційних та інформаційних послуг підприємцям, які планують займатись підприємницькою діяльністю на сільських територіях, та сільським мешканцям, тощо [2, с. 125].

Інвестиційний фактор полягає у процесі інвестування сільських територій державою або іншими суб'єктами.

Макроекономічний фактор значною мірою впливає на тенденції в розвитку сільських територій, адже вони безпосередньо залежать від динаміки розвитку економіки держави: економічне благополуччя держави зменшує рівень безробіття, збільшує інвестиції в сільське господарство, доступнішими стають кредити, зростає імідж країни, що корисно для міжнародної співпраці. Світові тенденції розвитку впливають як на загальний стан справ у країні, так і на певні галузі економіки.

Отже, попри наявність низки проблем в функціонуванні сільського господарства нашої держави, всебічний аналіз факторів його розвитку дозволить побудувати ефективну систему заходів, спрямовану на покращення стану сільських територій.

Література

1. Малік М.Й., Пулім В.А. Концептуальні засади розвитку сільських територій // Збірник наукових праць – 2010. - №11. – с. 84-90.
2. Притула Х.М. Аналіз зовнішніх факторів розвитку сільських територій // Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2012. - №1. – с. 124-131.